

»mjedenog mora« prema naznačenim dimenzijama: promjer 10 lakata (= oko 5 metara), visina 5 lakata (= 2,5 metra), to bi prema formuli obujma valjka ($r^2 \pi v$) iznosila njegova sadržina: $(2,5 \text{ m})^2 \times \pi \times 3,14 \times 2,5 \text{ m} = 49,0625 \text{ m}^3$ što pretvoreno u litre iznosi 49062,5 litara. Pretvorimo li to u mjeru *bat*, koja u najnepovoljnijem slučaju iznosi 36 litara, dobijemo iznos oko 1363 bata. Svakako ovaj realni matematički rezultat daleko zaostaje za navodom od 2000 bata u III. Kralj. 7, 26, a pogotovu za onim od 3000 bata u II. Dnev. 4,5. Vjerojatno je dakle, da su u oba broja krivnjom prepisivača iskrivljena. U izvornim je tekstovima po svoj prilici stajalo: *elef v̄šmeatajim* = tisuću i dvije stotine, odnosno: *elef v̄šeloš meot* = tisuću i tri stotine. Dakako, da ovo kritičko objašnjenje ima svoje mjesto među bilješkama k prijevodu odnosnih tekstova, dok se sami tekstovi moraju prevesti onako, kako nam predleže, makar bili i iskvareni, kao što je n. pr. tekst u I. Sam. 13, 1, koji je i Vulgata prevela: »Filius unius anni erat Saul...«, prevodilac preveo onako, kako leži u hebrejskom tekstu, premda je očito pogrješan, a u bilješci je objasnio, što je na stvari.

Sve ovo, što je spomenuto, nije nipošto iscrpljiv prikaz nedostataka, što ih nalazimo u ovom prijevodu, nego je to tek nekoliko tipičnih primjera, iz kojih se vidi, da je tu trebalo mnogo više stručne pažnje u samom poslu, koja je nemoguća, ako se posao obavlja s prevelikom žurbom. Nakon svega ovoga nastaje pitanje, da li je ovakvim prijevodom, gdje čovjek nije gotovo ni za jednu stranicu potpuno siguran, da je sve ispravno prevedeno, nego se u svrhu kontrole mora stalno služiti sigurnijim tekstom ili originalnog jezika ili kojeg drugog kritičnijeg prijevoda, — zadovoljeno onoj svrsi, kojoj je prijevod namijenjen? Zato bi bilo veoma poželjno, da se u izdanju narednih svezaka predusretne ovako mnogobrojnim nedostacima, pa makar bi i dulje vremena trebalo pričekati, da se svrše, a ovaj svezak, da se u ponovnom izdanju temeljito revidira. Na pitanje pak, da li je poslije ovakvog prijevoda suvišan svaki drugi prijevod Sv. Pisma na hrvatskom jeziku, držim da nije potrebno odgovarati.

Zagreb, 5. XII. 1942.

O PRIMANJU U SJEMENIŠTA I U REDOVNIČKE DRUŽBE. Izdana je nova zakon. odredba u dekretu »*Consilium in initis*« od 25. VII. 1941 (AAS, 1941, 371), koja sadržava nadopunu propisu u kk. 538 odnosno 544, te 1363 i propisuje, da se nitko, koji je bilo s kojega naslova pripadao redovničkoj družbi, ne smije primiti u biskupijsko sjemenište, dok se prije toga Ordinarij nije obratio na sv. Kongregaciju za sjemeništa i od nje primio rješenje. I obratno, da se nitko, koji je bilo s kojega razloga izstupio iz sjemeništa ne smije primiti u redovničku družbu, dok se redovničke starješine nisu prije toga obratili na sv. kongregaciju za redovnike i od nje primili rješenje (vd. Bogoslovska Smotra, 1942, 126).

Novi je dekret od znatne praktične važnosti, pa se zato mnogo komentira, a i zato, što se ne odlikuje prevelikom jasnoćom.

Prije svega nema sumnje, da taj dekret treba tumačiti uzimajući rieči u najužem smislu (vd. k. 19), jer je odiozan: »non est quin strictae subsit interpretati decretum quod Ordinariis novam conditionem imponat in admitendis in seminarium propriis clericis« (P. Creusen, in Periodica, Romae 1942, 74).

Sušтина dekreta je u tom, da sv. Stolica hoće, da u takovim slučajevima prije primitka bude o kandidatu obaviještena i da ona dađe svoje rješenje (»S. Congregatio vult in singulis talibus casibus suum iudicium ferre« P. Creusen, ibd.). Da to može učiniti, potrebno je da se prije toga saberu u kk. 544 i 1363 propisane informacije i da se prilože izvještaju na sv. Stolicu (»Quare omnino exquirendae sunt antequam Romam recuratur... in negligentia illarum informationum ratio novi decreti saltem partim invenitur« P. Creusen, ibd.).

Primitak u sjemenište odnosno u redovničku družbu bez obdržavanja ovoga dekreta je valjan samo nedopušten i grješan, a kasnije primanje sv. redova odnosno polaganje zavjeta je i valjano i dopušteno (»Decretum non condit novum impedimentum sive valida sive licita admissionis in religionem, sed praescriptis in c. 544 informationibus novam addit. Eodem modo minime conditur novum impedimentum ad ordines recipiendos, sed aliqua prudentiae norma imponitur ante admissionem in Seminarium servanda« P. Creusen ibd.).

Značaj maloga (dječačkog) sjemeništa imaju samo oni biskupijski zavodi, u kojima se odgajaju izključivo kandidati za veliko (bogoslovsko) sjemenište i koji nisu ujedno i konvikti za druge djake (»Si vero promiscue admittantur, illa domus iam proprie Seminarium, ad normam Codicis, non est« P. Creusen). Zato za bivše pitomce ovakvih »nepravih« sjemeništa nije potrebno obraćati se u Rim. Isto tako treba uzeti odredbu »qui quocunque titulo pertinebant ad familiam religiosam« ne u širem značenju (kao u k. 509 § 2, 2), nego u strogom smislu t. j. samo za one, koji su strogo uzeto pripadali redovničkoj družbi, dakle za one, koji su bili primljeni barem u postulat (k. 539 sl.). Bivši pitomci redovničkih srednjih škola, pa i čisto unutarnjih, u kojima se odgajaju kandidati za odnosnu redovničku družbu, ne podpadaju pod ovaj dekret. (»In non paucis religionibus habentur »Scholae apostolicae« seu »parvi iunioratus«, immo »parvi novitiatus« ut audiunt seu collegia in quibus iuvenes qui fundatam vocationis ad religionem spem faciant, in scientia et virtute instituuntur. Hi iuvenes ad familiam religiosam sensu religionis, nullo modo pertinent.« P. Creusen). Isto tako ne odnosi se dekret na bivše sjemenarce ili pitomce redovničkih škola pri primanju u drugu takovu redovničku školu, nego samo za primitak u postulat ili čak samo za primitak u novicijat (»non videtur deneganda seria probabilitas interpretationi quae ante receptum responsum S. Congregationis admissionem ad postulatum admitteret« P. Creusen).

Nadalje se dekret odnosi samo na one bivše sjemenarce, koji su prije završetka srednjoškolskih nauka u malom sjemeništu odnosno prije završetka bogoslovskih nauka u velikom sjemeništu, bili dopušteni ili su sami izstupili i vratili se u sviet. (»Quotiescunque agitur de transitu alumni Seminarij dioecesiani in Religionem, nullus requiritur recursus ad S. Sedem; requiritur vero quando de alumno agitur, qui, sive dimissus sive sponte, a vocatione ecclesiastica recessit, ut vitam saecularem ageret« P. Lopez in Peridoca, Romae 1942, 246). Na one, koji su završili nauke u malom sjemeništu, pa onda bilo s kojega razloga nisu prešli u veliko ili koji su završili bogoslovске nauke u velikom sjemeništu, pa zaredjeni ili nezaredjeni žele biti primljeni u redovničku družbu, na takove se dekret ne odnosi. (»Qui e Seminario egressi sunt ii sunt, qui ante absolutum in Seminariis studiorum curriculum, ex eo quavis de causa egressi sunt... Item (inter egressos e Seminario computandi non sunt) sacerdotes, qui absoluto quattuor annorum theologiae studiis, iam in ministerio degunt« P. Creusen).

Konačno po mišljenju P. Creusena (ibd.) nije za trajanja sadanjeg svjetskog rata uobće potrebno obraćati se u ovoj stvari na sv. Stolicu, jer Ordinarij može dati oprost na temelju k. 81. (»In praesentibus

adiunctis temporum ob difficultatem recursus ad S. Sedem et periculum violationis secretum litterarum, Ordinarii super hoc decreto observando pro sua prudentia dispensare poterunt ad normam can. 81«).

Dr. Fr. Herman

PROTUTUŽBA U KANONSKOM PARNIČNOM POSTUPKU. Tužena stranka može kod istoga crkv. suda, kod kojega je podnesena tužba, predati protutužbu (»mutua petitio seu reconventio« vd. kk. 1690. s 11), i to s posvema ili samo s djelomično protivnim traženjem (ad submovendam vel minuendam petitionem). Prema odredbi k. 1630, § 1 slobodno je tuženoj stranci podnieti kod istoga suda takovu protutužbu: »quovis iudicii momento, ante sententiam tamen«, dakle u svakoj fazi postupka, dokle god nije izrečena presuda. Kardinal LEGA (glavni suradnik kod nove kodifikacije kanonskog postupka) steže doduše mogućnost predaje protutužbe na vrijeme prije zaključenja postupka (»per se utiliter reconventionem moveri etiam medio processu et hoc pene absolut sed ante sententiam, ante conclusionem in causa« vd. Lega-Bartocetti, Commentarius in iudicia ecclesiastica, Romae 1938, I, 262), ali drugi uvaženi autori (Roberti, De processibus, 2 ed. Romae 1941, I, 460; Coronata, De processibus, 2 ed, Romae 1941, 65) nemaju toga ograničenja.

Po našem mišljenju treba odredbe k. 1630 § 1 (da se protutužba može predati dokle god nije izrečena presuda u prvoj parnici) tumačiti u vezi s odredbama kk. 1786. i 1681., koje zabranjuju u pravilu naknadno preslušavanje svjedoka i provadjanje dokaza uobće poslije objavljivanja odnosno zaključenja postupka: samo je iznimno to dopušteno, kada predleže važni odnosno vrlo važni razlozi, ako se može ukloniti svaka pogibao varke i neurednosti i pošto se presluša protustranka (vd. i čl. 135. Instr. SCSacram. 1936). Prema tomu i protutužba, ako ona iziskuje provedenje daljnjih dokaza u istom sporu, ne može u pravilu biti primljena poslije zaključenja postupka, nego samo iznimno: kada za to predleže važni odnosno osobito važni razlozi (caute et ex gravi ratione in causis quae nunquam transeunt in rem iudicatum ex gravissima in ceteris) i kada se može ukloniti pogibao svake varke i neurednosti (omni fraudis et subornationis periculo remoto), te po saslušanju protustranke (altera parte audita).

Na protutužbu, ako je primi, sud će postupati u spojenom ili u odvojenom postupku (k. 1630 § 2), ali se ni u kojem slučaju ne može pristupiti izricanju presude u prvoj parnici, dok nije zaključen postupak i u drugoj (protuparnici), jer spor prije nije dovoljno izpitan i zrio za presudu, a onda u smislu k. 1891. ne može se primiti protutužba i ponjoj voditi postupak, kada je prva parnica i njezina presuda već in gradu appellationis.

Dr. Franjo Herman.